

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Kortfattet om katastrofer og kriser

Egil Waldenstrøm

Men livet må gå videre

Om kriser, ulykker og katastrofer. 74 s, tab, ill. Stavanger: Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning, 2005. Pris NOK 90 ISBN 82-7786-175-3

Kriser, ulykker og katastrofer med tap av menneskeliv er en stadig aktuell utfordring også for et fredet og velordnet samfunn som det norske. Egil Waldenstrøm har lang erfaring

som kliniker, fagutvikler og leder innen dette feltet. Han har tatt utgangspunkt i tsunamikatastrofen 26. desember 2004 ved skrivningen av et kortfattet og klart hefte om vanlige reaksjoner etter slike hendelser og hva hjelpere av ulikt slag kan gjøre under og etter krisen. Gjennom personlige skildringer fra en av de rammede i denne katastrofen – Halvor Hedenstad – får vi en gripende, men også instruktiv illustrasjon av hva det handler om og hvordan det er mulig å komme seg gjennom et slikt mareritt ved egne krefter, venners hjelp og bistand fra en profesjonell helper; i dette tilfellet heftets forfatter.

I første del av heftet blir de ulike stadier av kriser grundig presentert med vanlige reaksjoner og symptomer. Forfatteren legger vekt på å skildre dette mest mulig i et normalpsykologisk perspektiv, uten dermed å utelate de tilfellene der det utvikler seg sykdom. I heftets annen del gjennomgås grunnleggende prinsipper for intervensjon og forebygging av sykdomsutvikling. Forfatteren formidler mange konkrete og praktiske råd og har valgt en aktiv og anvendende form. Det er sjelden tvil om hvilke tiltak som etter hans syn vil være de rette i ulike situasjoner. Trolig vil mange lesere være ham takknemlig for denne klarheten som kan gi grunnlag for god læringseffekt.

Heftet har et hendig format med god layout. Teksten er lettlest, og det er brukt rikelig med avsnitt og overskrifter samt illustrasjoner og figurer. En liste med essensielle litteraturreferanser er også tatt med. Den eneste svakheten ved dette ellers utmerkede heftet kan være avsnittet som handler om diagnostikk av posttraumatisk stresslidelse.

Her legges hovedvekten på bruk av spørreskjemaet posttraumatisk symptomskala (PTSS-10). Skjemaet har sin plass som en grov screening for risikosymptomer for posttraumatisk stresslidelse, men er ikke et diagnostisk instrument og er foreløpig ikke tilstrekkelig validert mot diagnostiske data. Derfor bør klinikere fortsatt bruke samtale og observasjon som grunnlag for diagnosen.

Heftet retter seg mot behandlere og hjelpere som i sitt arbeid møter mennesker og situasjoner knyttet til ulykker og katastrofer, men også til vanlige lesere. Blant annet fordi heftet inneholder en del medisinske uttrykk og diagnostiske termer som ikke er forklart, er likevel en viss fagbakgrunn nødvendig. Her vil imidlertid heftet kunne ha en meget nyttig funksjon for de mange hjelpere som trenger grunnleggende kunnskaper om intervensjon ved kriser og katastrofer.

Lars Mehlum

Seksjon for selvmordsforskning og -forebygging Universitetet i Oslo

Psykoanalytisk terapi

Siri Erika Gullestad, Bjørn Killingmo

Underteksten

Psykoanalytisk terapi i praksis. 257 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2005. Pris NOK 349 ISBN 82-15-00893-3

Mange mener at Freuds psykoanalyse for lengst er utgått på dato, så vel som behandlingsmetode som teori om personlighetsutvikling og psykopatologi. Det mener så langt fra forfatterne av denne spennende

og grundige boken (og heller ikke anmelderen). Siri Erika Gullestad (f. 1949) er psykoanalytiker og professor i klinisk psykologi ved Universitetet i Oslo. Dette professoratet hadde psykoanalytiker Bjørn Killingmo (f. 1927) inntil han ble emeritert.

Boken handler om psykoanalysen som en terapimetode. I den terapeutiske dialogen er det alltid en undertekst som handler om ømtålige følelser, fantasier, ønsker og selvoppfatninger. Derfor har forfatterne valgt tittelen *Underteksten*. Målgruppen er lesere som vil orientere seg om psykoanalysen

som terapimetode i dag. Den psykoanalytiske profilen boken presenterer, kan kalles relasjonsorientert karakteranalyse. «Den omfatter pasientens totale personlighet slik den manifesterer seg her og nå i den terapeutiske relasjonen.»

Boken består av tre hoveddeler. Den første delen, Teoretisk fundament, inneholder et kapittel om nøkkelbegreper og et om epistemologisk posisjon. Nøkkelbegreper er ubevisste prosesser, motivasjon, affekt, struktur, relasjon og psykopatologi. Del 2, Klinikk, utgjør størsteparten av boken, med kapitler om rammebetingelser, det psykoanalytiske rommet, terapeutisk lytting, den affektive kvalitet, analytisk holdning og terapeutiske intervensjoner. Til slutt kommer en egen del om endring.

Selv om forordet presiserer at boken ikke inneholder noen systematisk oversikt over psykoanalysens begreper, får vi likevel en omfattende drøfting av de sentrale kliniske begrepene, slik de var for 100 år siden og er i dag. Det er ikke lett å forene de klassiske freudianske forståelsesmåter (seksualitet og aggresjon som drivkrefter) med moderne objektrelasjonsteorier. Her står relasjonsbehovene sentralt: behov for trygghet, selvbeholdelse og fellesskap/kontakt – det å dele en subjektiv opplevelse.

Hva er det som hjelper? Har utviklingen gått fra overføringstolkinger til hovedvekt på reelle følelser i behandlingssamarbeidet? Hva med de såkalte uspesifikke faktorer: omsorg, varme, forutsigbarhet og tålmodighet? Hvorfor er ikke tro, håp og kjærlighet å finne i emneregisteret? Freuds «uanstøtelige overføring» og den moderne «uanstøtelig motoverføring», som er noe annet enn det Freud kalte motoverføringskjærlighet (1, 2), har i beste fall fått plass mellom linjene. Forfatterne prioriterer *forskjellen* mellom sitt syn og de ulike andre psykoterapiformer fremfor fellesfaktorene. Det er bokens styrke, men også dens svakhet.

For studenter ved Norsk psykoanalytisk institutt og Institutt for psykoterapi vil boken være en viktig kilde til begrepsavklaring og terapiforståelse.

Eivind Haga

Stavanger

Litteratur

1. Falzeder E. My grand-patient, my chief tormentor: a hitherto unnoticed case of Freud's and the consequences. *Psychoanal Q* 1994; 63: 297–331.
2. Thorgaard L. Psykoterapeutens utvikling gjennom modoverføring. *Psyke & Logos* 1998; 19: 121–37.